

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vplačilne naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnici so na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petih vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat malen popust. — Upravištvu naj se blagovljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Bodimo Sokoli!

Na veliki Šmaren priredi gorenjska sokolska župa svoj zlet v Tržič. V tem, umetno še v nemških rokah nahajajočem se slovenskem trgu, hoče pokazati naš gorenjski Sokol, kaj si je pridobil v zadnjih letih, v dobi, ko je nov duh zavel po sokolskih vrstah, ko takorekoč posamezna društva tekmujejo med seboj, katero bo prekosilo drugo v telovadbi, v krepkosti in pogumu.

Videli smo zadnje tedne sokolske vrste v Radovljici, v Ljubljani na Ledini, na Vrhniki, zrl krepke mladeniče, polne mišičevja, prekipelave moči in samozvesti, in srce nam je igralo veselja... Ta krepi rod, poln moči in navdušenja, bo rodil še krepkejši zarod, kateremu bo vcepil že v zgodnji mladosti vročo ljubezen do rojstne grude, kateri bo svoj zarod vzgojil v sokolski telovadnici, ki bo skrbno pazil na to, da se okrepi in telesno ter duševno enakomerno razvije naraščaj, ki bo kdaj poklican stati na braniku naše domovine...

Samo telesno krepki narodi morejo obstati v borbi za narodni obstoj, slabotni ljudje upadlih lic, s šibčimi se koleno bodo izginili in po njihovih truplih bodo hodili drugi močnejši, krepkejši, samozavestnejši.

„Zažgite kresove, kadar boste v nevarnosti, in prišli bomo polni narodnega poguma, da preplavimo kakor rdeče morje, kar je črnega,“ tako nekako je govoril navdušen Sokol na nekem sokolskem zletu. In če opazujemo večurno telovadbo, če pomislimo, koliko dni in noči so morali žrtvovati ti mladi ljudje, da so prišli do tolike telesne popolnosti, da so se oni potili in trudili na telovadišču, ko so drugi sedeli pri čašah in kritičirali, ali pa že davno mirno spali, potem šele moremo

pojmiti vso peklensko zlobo, s katero poročajo katoliški mašniki v umazanih listih: „Slovenec“, „Domoljub“ i. dr. o sokolskih zletih. Oni se boje krepkih, samozavestnih ljudi, vseh so jim prihlkavi potuhnjenci in slabiči, ker lažje gospodarijo nad njimi, ker se taki slabotneži ne morejo upirati njihovim samopašnim namenom.

V sokolstvu leži bodočnost našega naroda! Dokler sokolski duh ne previje vsega našega življenja in mišljenja, dokler nas vseh ne prešine zavest, da le telesno krepak narod more uspešno vršiti svojo kulturno nalogo, dotlej smo še vedno narod druge vrste, s katerim se lahko igra sedaj Rim, sedaj Berlin, ki skače kakor žoga od enega do drugega, ki dobiva brco od vsakega, s komur pride v dotiko.

Naj naš narod vidi, koliko moči tiči v sokolstvu, kako krepka je dlán, ki je pripravljena vedno stopiti na branik domovine; zato z vsem srcem pozdravljamo sokolske zlete po naši zemlji.

Podaljšanje kamniške železnice.

Dolgo se že razmotriva to vprašanje in marsikateri korak so že naredili slovenski poslanci za uresničenje te proge, ki naj bi vezala preko Motnika Kranjsko in Štajersko do Polzele. Meseca maja t. l. je vložilo zopet 40 prizadetih občin kamniškega okraja po svojem poslancu dr. Kreku prošnjo na vojno in železniško ministrstvo za podaljšanje te proge. Ravnotako so prošnjo vložile štajerske občine vranskega okraja. — Vlada je rešila prošnjo, toda enostranski! Po načrtu zakona naj bi se zgradila železnica samo na štajerski strani od Polzele do Motnika, pa tudi šele potem,

ko štajerska dežela in udeleženci zagotove svoje prispevke. Nadaljevanje podaljšanja te železnice do Kamnika pa naj bi se izvedlo kasneje.

Vidi se, da hoče vlada le pritiskati na deželo in interese glede prispevkov. Ampak tukaj pridejo vpostev državni interesi, ker prav vezava Kamnik-Polzele obeta državi mnogo dobička. Dokaz temu je, kako se obrestuje 21 km dolga kamniška lokalna proga, tako da je v področju tržaškega ravnateljstva na drugem mestu, takoj za progo Ljubljana-Jesenice. — Leta 1908 se je vozilo le iz Kamnika v Ljubljano in nazaj do 200.000 oseb; oni, ki so vstopili ali izstopili na preostalih postajah, niso všteti. Baš tako ugoden je tudi tovarni promet, ki je znašal leta 1908 lepo število: 7428 vagonov ali 84.396 ton; pred otvoritvijo pa se računali le na 46.700 ton, na kosmati dohodek 136.000 kron in čisti dobiček letnih 74.800 kron. Ker se je povišal promet skoro za polovico, se je gotovo tudi čisti dobiček. — V celih kamniških okolici je cela vrsta obrtnih in industrijskih podjetij; zlasti pa bo vplivala na rentabilnost železnice velika vodna moč reke Bistrice, ki je osobito pripravna za zgradbo večjih tovarniških podjetij. Velike izvaže c. in kr. praharna v Kamniku, tedenski po dva vagona v Gradec. V okraju je okoli 28.000 hektarov gozda ter mnogo žag in malinov v tuhinski dolini; tudi so od Motnika in Špitaliča do Mekinje bogate premogove žile.

Ne le v gospodarskem oziru bi bila ta proga velikega državnega pomena, ampak zlasti važna bi bila tudi v strateškem oziru. Vezala bi po najkrajši poti in direktno Dunaj z jugom. Količnega pomena bi bilo to v vojnem slučaju, ko je južna železnica izpostavljena katastrofama zlasti med Zidanima mostoma in Zagorjem in pri borovniškem mostu. Neva proga bi se popolnoma lahko uvr-

PODLISTEK.

Grad in toplice Medija.

Črtica iz počitniškega dnevnika.

Letos na sv. Aleša dan se nas je popeljala mala družba iz Moravč v Medijo pri Zagorju. Lepo vreme, prijetno razpoloženje, v voz vpreženi čili konjiči, zanesljiv voznik. Kaj hočete še več. In pot! Rehančel bi nad njo tisti, ki je navajan voziti se po gladkih, ravnih cestah; mi pa, ki nam nič ne da, ako se voz boljalimanj stresa, smo z njo zadovoljni. Pa če človek pogleda malo okolo sebe in vidi lepa polja, sočne travnike, dobro založene gozdove, trdne kmečke hiše, po vrhovih pa idilične cerkvice, ter povsod opazi zdrave pridne kmečke ljudi, potem pozabi na morebitne neprijetnosti pota in se vda nekaki dobrodejni zadovoljnosti.

Pot je iz Moravč skozi napeta do vasi Peških Kandrj. Zlasti hudi klanci so pri Vahtenberku, pri Zgornjih Kosezah, pri Pretržu in pri Kandrjah. Dolgočasni vožnji po teh klanecih smo se izognili s tem, da smo povsod poskakali z voza, jo mahnilo po bližnji ali po cesti in na ravnem zopet zasedli

voz. Za Kandrjami pot polagoma pada in se vije ob malem potoku po ozki dolinici, katero od obeh strani omejujejo večji ali manjši hribi. Potok goni tuintam skromen gorski malin ali žago.

Hitreje, nego pričakujemo, dospemo v Medijsko dolino in skoro se nam zablešči nasproti grad Medija, ki stoji na mali vzvišenini. Grad je štirivoglasto, enonadstropno poslopje. Tu se za malo časa ustavimo. Sedanji lastnik, g. Celestina, je tako priazen, da nam razkaže vse grajske posebnosti. Med drugim si ogledamo prostorno Valvazorjevo sobano s starinskim stropom in z veliko sliko slavnega našega zgodopisca Janeza Bajkarta Valvazorja, katero je l. 1875 naslikal profesor Janez Franke. Razen te slike krasita steno še dve drugi, stari, a že malo pokvarjeni sliki. Pomudimo se tudi v lični grajski kapelici, ki ima čeden marmornat oltar in nekaj lepih slik. Pod kapelico je zrf, v kateri je pokopanih okrog štirideset članov Valvazorjeve rodovine. Kakor znano, je bil grad last očeta našega zgodovinarja, pozneje njegove matere, nato brata in bratranca. Danes je lastnik gradu g. lesotrzec Celestina, ki ga je kupil od rodovine Prašnikarjeve v Kamniku.

Valvazor nam jako mično opisuje Medijsko okolico, potok Medijo, zanimivo vodino nad gradom in grad sam. Iz tega popisa vidimo, da se je Valvazor pač mnogokrat mudil v tem kraju in da mu je ta posebno privarstel k srcu.

O Medijski okolici pravi Valvazor:

«Medijska okolica se razširja okrog grada Medije po raznih dolinah med visokimi, strmimi gorami; tu je prav male ravnine; kljub temu se povsod razgrinja rodovitno polje, travniki in njive, tako v gerovju kakor v dolinah. Lasa je tu dovolj, prav tako sadja; tu izvirajo mnogi močni, mrzli in čisti studenci. Velikih vasi ni tukaj, ampak le po stiri ali pet hiš skupaj, ker ni prilike za velika sela; vendar stoje tako po najvišjih hribih kakor po vseh dolinah povsod posamezne mnoge hiše. Prebivalci se ne boje nikakega truda kot dobri in neutrudni delavci, ki napenjajo marljivo notčindan svoje delavne sile. Paše je dovolj za živino, tako tudi bukovega lesa, pa nič smrek. Leskovja je ves hrib poln. Ajda raste na najbolj strmih bregu med samim kamenjem jako uspešno in nadvse dobro, razen tega tako goste, da ne vidiš zemlje.

Jutri vsi v Tržič!

stila kot glavna proga druge vrste. — Pa se nekaj pride v poštev. V sled konkurence, ki bi jo prizadevala južni železnici, bi bilo državi mnogo lažje to pod ugodnimi pogoji poddržati.

To naj izprevidi dunska vlada in ne pritiska glede prispevkov na deželo, prizadete občine in druge udeležence, zlasti ker donša državno podjetje, c. in kr. kamniska smodnišnica, letnega čistega dobička skoro milijon kron, pa ne plačuje razven malenkostnega zemljiškega davka, ne vinarja deželni in občinski doklad, kakor tudi ne prispevkov za okraj. — Nič ne bi škodovalo, če se občine opetovane oglašajo z zahtevami po tej železnici.

Obč. Upr.

Poučni listek.

Nekoliko o naši ustavi.

Dalje.

O nadzorstvu nad občinami.

Na Štajerskem ima okrajni zastop v postavi natanko določene pravice nadzorstva nad občinami v okraju, po drugih deželah pa pristoji nadzorovalna oblast deželnemu zboru, oziroma deželnemu odboru.

Zlasti mora deželni odbor potrditi vselej sklepe s katerimi bi se:

1. hotela prodati, zastaviti ali za vselej obremeniti kaka stvar občinskega imetka ali njenih naprav;

2. razdelil med občane prebitek od letnih stroškov;

3. vzel na posodo denar ali bi se občino napravilo za poroka, ako to posojilo ali znesek tega poročila, če se prišteje k poznejšim dolgovom, preseže občinske letne dohodke, pri napravah, pa letne dohodke teh naprav.

O pritožbah zoper sklepe občinskega odbora razsoja deželni odbor pri vseh stvareh, katerih ni država izročila občini.

Pritožba se mora vložiti tekom 14 dni potem, ko je bil sklep razglašen ali naznanjen.

Tudi sme deželni odbor kaznovati neredno starejšinstvo z globami do 200 K za posameznika in nastaviti svoje organe, da izpolnijo na stroške starejšinstva zastalo dolžnost ter zlasti, da podajo zastali račun. Župana ali svetovalec, ki hudo ali večkrat zanemarljivo svoje dolžnosti, sme deželna vlada z dogovorom deželnega odbora odstaviti.

Država nadzoruje občine v toliko, da ne prestopajo svojega področja in obstoječih postav.

Zato sme okrajno glavarstvo zahtevati, da se mu sporoče sklepi občinskega odbora in dajo potrebna pojasnila.

Glavar ali njegov namestnik ima tudi pravico hoditi k sejam občinskega odbora in govoriti, kadar se mu zdi potrebno; glasovalne pravice pa nima, razen če je sam odbornik.

Če občinski odbor sklene kaj takega, kar presega njegovo področje, ali kar je zoper obstoječe postave, ima okrajno glavarstvo pravico in dolžnost prepovedati, da se taki sklepi izpolnijo; zoper to prepoved se sme pritožiti na deželno vlado.

Tudi sme okrajno glavarstvo neredne župane v poslih prenešenega delokroga kaznovati z globami do 40 kron. Ko bi se župan večkrat pregrešil zoper svoje dolžnosti, da bi se mu brez nevarnosti za javne koristi več ne mogla v rokah pustiti opravila prenešega delokroga, in če tudi občinski odbor, kljub naročilom, ne stvari ne predrugači, tedaj okrajno glavarstvo ob občinskih stroških lahko postavi kako drugo osebo, da prevzame ta opravila. Tudi sme deželna vlada občinski zastop razpustiti. Občina se sme sicer

V skalovju, ako ga odlomiš ali odtrgaš, najdeš razne školjke, ostrige, ki so izpremenjene v kamenje.

Potok Medijo popisuje Valvazor takole:

«Medija nastaja eno miljo nad gradom Medijo med visokim gorovjem iz raznih studencev, ki zlivajo svojo vodo, tako da dobi tek potoka. Ta pa ne sega daleč, ampak teče v Savo pol milje pod Zagorjem. Vendar goni mnogo mlinov in teče silno, zlasti če dežuje, vsled česar naraste in postane močan, tedaj vali stot težke kamne in skale. Postavi, male trilje i. t. d. vidiš pogosto v njem in obilo rakov-koščakov.»

O votlini nad Medijo pravi:

«Pri Mediji, takoj nad gradom, v hribu, nekoliko v stran, se nahaja v skalovju majhna in tako ozka luknja, da moraš vanjo lesti po rokah in nogah. Ko pa preležeš to ozko luknjo, najdeš notri takorekoč obekano votlino, popolnoma belo in gladko, ki jo je napravila narava iz enega kosa kamna ali skale. Sicer ne ugledaš nič posebnega v njej, kakor da je tako fino gladko, ravna v taki popolnosti, da bi je nobena človeška roka ne mogla ustvariti boljše, lepše in bolj mojstrsko. Zunaj poleg luknje lazijo gadje v veliki množini, v luknji sami pa nikdar nobenega ni.»

Dalje prih.

pritožiti na ministrstvo notranjih zadev, toda ta pritožba nima odločilne moči.

Začni čas v 6 tednih potem, ko se je zastop razpustil, mora biti nova volitev razglašena.

Občinski volilni red.

Pravico voliti imajo:

1. tisti občani, ki so avstrijski državljani ter plačujejo od nepremičnega posestva, obrta ali dohodkov v občini vsaj že leto dni kak neposredni davek; (Na Štajerskem in Goriškem ni treba enega leta za to.)

2. izmed občanov, najsiže plačujejo neposredni davek ali ne:

- a) duhovnik v dušnem pastirstvu;
- b) dvorni, državni, deželni in javno-zakladni uradniki;
- c) častniki in vojaške osebe s častniškim naslovom, ki so stalno upokojeni, ali so službo sicer pustili, vojaško čast si pa pridržali;
- č) vojaški družniki brez častniškega naslova, naj bodo v službi, ali upokojeni, dalje aktivni in upokojeni vojaški uradniki, če ne spadajo k nobenemu vojaškemu krdelu;
- d) načelniki in učitelji v občini se nahajajočih ljudskih šol in vodje, profesorji in učitelji višjih učilnic v občini;

3. meščani in tržani ter častni meščani in častni občani;

Tudi pravne osebe (n. pr. ustanove, društva, naprave) imajo volilno pravico, če so dani pogoji, ki smo jih našli pod št. 1.

Upravno sodišče se je večkrat pečalo s tem, kak pomen imajo besede: plačevati kak neposredni davek. Izreklo je, da zadostuje za volilno pravico, če le obstoji dolžnost, da se plača kak neposredni davek, to se pravi, če je predpisan neposredni davek. Čas (eno leto) se računa od dneva, ko se razgrne volilni imenik.

Izvzeti od volilne pravice so službeči častniki in osebe s častniškim naslovom, če niso upravičeni za volilni glas, istotako moštvo, razen rezervistov.

Izključene od volilne pravice so pa:

1. osebe, ki so se spoznale krivim kakega hudodelstva;
2. osebe, ki so prišle v preiskavo radi kakega hudodelstva, dokler traja preiskava;
3. osebe, ki so se spoznale krivim kakega prestopka tatvine, golufije, poneverjenja, ali udeležbe pri kakem takem prestopku.

Dalje prih.

Gospodarski del.

Semenj za ječmen v Požunu. V mesecu avgustu se bo vršil v Požunu velik semenj za ječmen, ki ga prirede kmetijska društva zahodne Ogrske. Podrobnosti so razvidne iz naznanila, ki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled interesentom.

Semenj za ječmen. Dne 24. avgusta 1909 se vrši v Miskovcu semenj za ječmen. Spored in izpisek iz poslovnega reda za ta semenj sta na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Kako zatreti prašnati snet? Ker se je ta žitna bolezen v letošnjem letu na našem žitu, posebno na ovsu, v jako obilni meri razširila, hočemo podati našim bralcem, osobito kmetovalcem, kratek opis iste iz g. Rohmanove knjige „Poljedelstvo“ (I. del stran 219), kako ga zatirati, da se nam preveč ne razmnoži. Prašnati snet ali črnivec napada oves, ječmen, pa tudi pšenico in razne trave. To bolezen poznamo na tem, da se razvije na klasju namesto cvetja in zrnja črn prah, ki se tako razkadi, da nam ostane le prazna lat, ali prazni koželj, ali „prazna glava“. Prašnati snet se prenaša po trosih, ki obvisijo na zdravem semenu. Zato se tudi te bolezni varujemo z namakanjem semena v polodstotni raztopini modre galice, kakor pri pšenici, četudi z manjšim uspehom ker nam tako namočeno ovseno in ječmenovo seme težje izkali. V novejšem času se priporoča obdelovati namočeni ječmen ali oves še z apnenim prahom ali beležem, da ostane seme bolj kaljivo. Sedaj priporočajo tudi to, da se seme le poškopri z raztopino modre galice, za katero se vzame na 100 litrov vode 1 kilogram modre galice. Poškropljeno seme je dobro premešati, posušiti in takoj vsejati. V zadnjem času svetujejo tudi, da namakamo seme v vodi, kateri smo primelaši žveplene kisline (hudičevega olja). Na 100 l vode vzamemo 1 kg žveplene kisline in v tej raztopini namakamo seme po 12 ur. Tudi to se priporoča sedaj, da namočimo ječmen ali oves za 5 minut v vodi, katero smo segreli na 55 do 56° po Celziju. Pri tej toploti se zamorijo trosi od sneta, zrnje nam ostane pa bolj kaljivo, kakor če bi ga namakali v raztopini modre galice. Male poskušnje, ki se lahko vsak čas napravijo, morajo nas o tem še le prepričati. Močno prepihovanje semena v čistilnem mlinu je tudi koristno. Dobro je tudi, da snetljive rastline na njivi zatiramo.

Pridejajte vrtna semena doma! Dostikrat vam pridejo v hišo razni ceniki za vrtna semena. Poleg cen in vrst semena vidite krasne in vabljive slike različne zelenjadi, ki zraste iz dotičnih semen, da pridete hote ali nehoti v izkušnjo in kupite od dotične tvrde. Toda pridelek navadno goljufa

in razočara; zlasti čutijo to prav hudo oni, ki pridelujejo zelenjavo za trg in izdaje za semena velike svote brez dobička in celo v veliko škodo. Zato bodi pravilo pametnemu vrtnarju in tudi našim gospodinjam, da si vzgoje, če le moreče, vrtna semena zelja, kumar in druge boljše zelenjave, sami.

Da se pokonča podgane, priporočajo nekateri, naj se razseka prav na drobno surovo meso in navadna čebulja ter oboje skupaj prav dobro premeša. Nato naj se to smes nekoliko pocvrte na masti ali maslu in nastavi tam, kamor zahajajo podgane. Čez nekaj dni, ko so se podgane privadile mesu in hrani, dene naj se med meso mesto navadne čebulje na drobno razsekanega morskega čebula (lat. Scilla maritima), ki se jo dobi v drogerijah. Ta čebulja je za podgane strup. Ker so se podgane privadile na prejšnjo hrano, zro tudi to, ker ne začutijo morske čebulje in poginejo.

Kadar kupuješ živino, pazi, da bo stala, ko jo ogleduješ, na isti ravlini in ne višje od tebe. Kajti če stopiš višje, nego je ona, se ti bo dozdevala manjša, če stoji pa ona višje od tebe, se ti bo zdela večja, nego je v resnici. V poslednjem slučaju se torej prav lahko opeharja, zatoraj je treba največje pazljivosti.

Novosti v brzojavnem prometu. S 1. julijem t. l. je stopilo v brzojavnem prometu precej važnih novosti v veljavo; omenjamo v kratkih besedah najvažnejše. V besedilo brzojavk, ki se odpošiljajo v kakem občevelnem jeziku, se smejo odslej poleg dosedaj dovoljenih okrajšav (trgovske znamke, znaki mednarodne signalne knjige itd.) privzeti tudi dogovorjeni naslovi in borzni kurzi, ne da bi se brzojavko smatralo za šifrirano. Določila glede rabe dogovorjenega jezika (šifre) v brzojavnem besedilu, so se izpolnila s tem, da morajo obstajati besede, bodisi resnične ali umetno sestavljene, iz zlogov, ki se izgovarjajo v kakem navadnem jeziku in sicer v nemškem, angleškem, španskem, francoskem, holandskem, italijanskem, portugalskem ali latinskem. Črke z akcentom kakor ä, á, é, ñ, ö, ü, ne smejo biti v takih brzojavkah. Te črke tudi niso dovoljene v šifriranih brzojavkah. Besedilo brzojavk v dogovorjenem jeziku ali šifrah sme obstajati iz arabskih števil, iz posameznih črk ali zlogov, vendar se pa črke in številke v eni in isti skupini ne smejo rabiti. Novovpeljan za dostavljanje ponoči je „nuit“ pred naslovom, vsled katerega se mora brzojavka takoj dostaviti. Pri brzojavkah v dogovorjenem jeziku se šteje vsak posamezen znak in tudi vsako ločilo, apostrof in vezaj kot posamezna beseda in je torej za vsak znak plačati pristojbino.

Tedenski sejem v Kranju dne 8. avgusta 1909. Prignalo se je — koštrun, 83 glav domače goveje živine, 40 glav bosanske goveje živine, 13 glav goveje živine hrvaške, 5 domačih telet, — hrvaških telet, 104 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7-75, rž K 9—, oves K 9—, ajda K 9—, repno seme K —90, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks —, krompir K — za 50 kg, seme dom. detelje

Zgodovinski in slojstveni pregled za prih. teden:

15. avgusta. — 1760. Friderik II. premaga Lavdona pri Liegnitzu. — 1769. * Napoleon I. — 1771. * Pisatelj Sir Walter Scott. — 1799. Avstrijci zmagoje v bitki pri Noviju. — 1808. * Pesnik dr. Jernej Levčnik v Zeleznikih. — 1814. V Rimu obnove inkvizicije. — 1844. * Pisatelj Mihael Lendovec v Rogatu. — 1847. Pisatelj Janes Skuhala pri Sv. Tomažu pri Veliki Nedelji. — 1893. * Pesnik Franc Gestrin v Ljubljani.

16. avgusta. — 1717. Princ Evgen Savojski premaga Turke pri Belem gradu. — 1773. Papež Klemen XIV. razpusti jezuitski red. — 1784. Na Dunaju otvorijo občno bolnico. — 1815. * Pisatelj Jernej Dolžan v Križih pri Trzinu. — 1832. * Nemški fiziolog in modroslovec Wundt. — 1840. * Pesnik Janes Vesel v Mengibu. — 1870. Nemci premagajo Francoze pri Mars la Touru.

17. avgusta. — 146. pred Kristom. Rimljani razdenejo Kartagino. — 1699. * Botanik Jussieu. — 1812. Bitka pri Smolensku. — 1873. * Pisatelj Jernej Baloh v Siskli.

18. avgusta. — 1717. Belgrad se vda Avstrijcem. — 1765. † Franc Štefan, mož cesarice Marije Terezije v Inomostu; Jožef II. postane sovladar. — 1818. * France Milavašič v Ljubljani. — 1830. * Cesar Franc Jožef I. — 1890. * Pisatelj Jernej Križaj-Severjev v Orehku na Notranjskem. — 1855. V Avstriji sklenejo konkordat. — 1870. Nemci premagajo Francoze pri Gravelotte in začno streljati na Straßburg. — 19. avgusta. — 17. pred Kristom. † Pesnik Publij Ovidij Naso. — 14. po Kristu. † Cesar Avgust. — 1691. Avstrijci premagajo pod poveljstvom Ludovika Badenskega Turke pri Slankamenu. — 1780. * Francoski ljudski pesnik Beranger. — 1828. * Skladatelj Anton Nedved v Horevicih na Češkem. — 1878. Avstrijske čete zasedejo Sarajevo.

20. avgusta. — 1460. V Oberlahnsteinu odstavijo nemškega kralja Venclo I. (kot češkega kralja Venclo IV.). — 1639. † Pesnik Martin Opitz v Gdanskem. — 1819. † James Watt, inženir, iznajditelj današnjega parnega stroja. — 1823. F. A. Brockhaus, ustanovitelj konverzacijskega leksika. — 1854. † Modroslovec Schelling. — 1877. † Pisatelj Jožef Premru v Gracu.

21. avgusta. — 1810. Bernadotte postane švedski prestolonaslednik. — 1820. * Fizik John Tyndah. — 1830. † Pesnik Ad. pl. Chamisso. — 1866. † Naravoslovec Henrik Treyer v Ljubljani.

Godovi prihodnjega tedna:

15. Vel. Šmaren, Milvana, Dragomir, Lobeslav; 16. Rok, Branišlav; 17. Liberat, Davorad; 18. Helena, Zelimir, Branišlava; 19. Ludovik Tol., Zlatica; 20. Bernard, Kromoslav; 21. Ivana Franc., Joka, Zeldrag.

Dopisi.

Iz škofjeloškega okraja.

Znano je, da loške klerikalce silno v oči bode naše čilo sokolsko društvo. Neki posebno glasni loški klerikalec je bil tudi član Sokola in se je tudi že postavil s sokolskim krojem. Njegovo »naprednjstvo« pa je trajalo samo malo časa. Vemo, da je bil vsakokrat nevoljen, ko mu je bilo treba plačevati mesečne prispevke za Sokola, dasi se pri vsaki priliki rad baha, da mu ni nič za denar, ker ga ima baje veliko. Zato je iskal vzroka, da bi izstopil iz Sokola. In našel ga je. »Gorenjčeva« pisava mu nič kaj ne prija in ker je menda — loški Sokol »kriv« te pisave, zato je lopnil po njem. Iz masčevalnosti je naznanil svoj izstop iz društva. Za tem izgubljenim »bratom« so loški Sokoli gotovo ne bodo jokali, pač pa se ga bodo lahko veselili vrli loški Čuki, ako k njim pristopi. Vsakako bi se mu pa še spodobilo, da si tudi opase strik sv. Franciška, saj, kakor se čuje, uživa tudi pri kapucinih velik vzgled.

V počaščenje načelnika loškega Sokola, br. Vinka Pristava, ki se je vrnil iz Luksenburga od mednarodne telovadne tekme, zbrali smo se bratje Sokoli dne 10. t. m. zvečer v salonu brata Franceta Zihlerja na sestanek. Udeležba je bila velika. Izpogovorile so se ta večer tudi razne napitnice. Zlasti nagovor brata starosta Flisa je bil ganljiv, ko je navajal vrline brata načelnika, da se je še tako mlad upal nastopiti v daljni tujini in s tem proslaviti svojo domovino in narod slovenski pred drugimi velikimi kulturnimi narodi. Vsem udeležencem je bilo z čitati obrazov, da se veselijo uspehov naših rojakov-Sokolov, doseženih v Luksenburgu, in da so se posebno ponosni na to, da je pri tej tekmi sodeloval tudi član loškega Sokola! Na ta večer se je po bratu Levu Lavriču sprožila misel, da se naj takoj začno nabirati prispevki za sokolski prapor. Supskribirala se je takoj precejšnja vsota in se je tudi v ta namen takoj vplačalo čez 200 kron. Pozrtvovalnost loških meščanov je vobče znana. Ti so vedno rade volje podpirali vsa naša narodna društva. Zato se tudi nadejamo, da bodo imeli odprto srce za našega Sokola, ki se hoče v kratkem zbirati pod svojim praporom.

Naši nasprotniki so silni naivneži. Sam dr. Krek se je izrazil napram nekim ženskam dne 8. t. m., ko se z njim vozil proti Zeleznikom, da general loških klerikalcev vse preveč verjame babjim čenčan in da tudi preveč uboga stare babe. Tudi o plesu se je baje izrazil, da je bil in bo in da on ni proti temu.

Kaj pametnega seveda naši klerikalci še niso naredili. Pa tudi ne bodo, ako se ne izpreobrnejo. Vsi vemo, da posnemajo nas narodnjake kakor opice. To smo že videli pri različnih njihovih napijavah. Da vedno capljajo za nami, pa so tudi dokazale

volitve v pridobninsko komisijo. Te se bodo samreč vršile pri tukajšnji davkarji dne 17. t. m. Njima se niti sanjalo ni, kolike važnosti so te volitve za trgovce in obrtnike, zato se še zmenili niso zanje. Šele, ko je neki odborik našega Naprednega političnega in gospodarskega društva hodil k onim, ki bi se morali za te volitve zanimati in jim razlagal njihov pomen, so klerikalci hitro sklicali neki sestanek v gostilni g. Josipa Hafnerja in tu so bobnali na veliki boben. A, razumel pa ni nihče nič. Največ se je širokoustil sedlar Bertl, ki je bil brž pripravljen tudi za agitacijo. Lazil je potem res okrog obrtnikov in jim jemal glasovnice in tudi nekaj drugih pomočnikov je imel pri tem »koristnem« delu. Ne verjamemo pa, da bi bili ti agitatorji tudi pravilno poučili one obrtnike, ki so se jim dali vjeti. Mogoče pa je vendar, da bo sedaj Bertl prišel v pridobninsko komisijo in da bo s svojim vplivom dosegel, da se bo vsem loškim obrtnikom odpustil davek. To bi tudi res bilo se najbolje — samo če se mu posreči!

Vas Vincarje pri Škofji Loki je že dva meseca v temi, seveda ponoči. Sicer je mestna občina, h kateri so Vincarji priključeni, že preiskrbeli Vincarcem svetilke, pa jim vse to nič ne pomaga, če ni nihče, da bi jih zvečer prižigal. Ker Vincarci tudi plačujejo občinske doklado, so radi tega opravičeni se hudovati na one, ki zanemarjajo svoje dolžnosti.

Tiskarski skrat je v zadnjem »Gorenjcu« zamenjal ime mestnega stražnika g. Alojza Kralja za »Kokalja«. Resnici na ljubo konstatiramo, da g. Kokalja ne diči strik tretjerednikov. Onim pa, ki so z njim adjustirani, priporočamo, da se naj strogo ravnajo po določilih te bratovščine in jim jamčimo, da bodo prav lahko izhajali tudi pri — naprednjakih!

Poziv. Podpisani pozivljam neznane mi »prižadete«, ki so si dali najbrž po kakem nezrelem solarčku skrupirati neko zelo neumno, a tudi hudobno anonimno pismo in mi ga baje v svojo proslavo nezadostno frankiranega odposlali dne 11. t. m. po pošti, naj se javijo s svojimi polnimi imeni. Ko bom vedel, s kom imam opraviti, potem jim sveto obljubljam, da jim brez ovinkov odkrito po-

vem svoje mnenje glede svojega političnega pričanja, zaradi katerega si po nepotrebnem belijo lase. Tudi bi skriti pošiljatelj omenjenega pisma utegnil kaj več izvedeti zastran »zabavljanja« v »Gorenjcu«, na katere me milostno opozarjajo. V Škofji Loki, dne 14. avgusta 1909 Avg. Nadilo.

Zabreznške novice.

V Zabreznici je kobila udarila posestnikovega sina Antona Legata tako močno v kopito, da je dobil težko poškodbo.

Prejšnji teden okrog devetih zvečer se je videla na nebu čudna prikazen. Videla se je gora ter se sneg na njej. Razložilo se je dobro, kako je 7 do 8 hribolazcev lezlo po pečinah, ter tudi velikega ptica. Vse to je trajalo okrog 3 do 4 minute. Prikazen se je videla nekako nad Zagoricami pri Bledu ter se je lahko opazovala tudi iz Lesca. Videli so to prikazen baje tudi v Zasipu.

V Mostah je umrl v četrtek zjutraj Franc Noč, bivši posestnik. Bil je jako priljubljen in varčen gospodar, ki si je tekom let napravil lepo domatijo. Bil je 80 let star. Naj v miru počiva!

Strelna je ubila v torek, dne 10. avgusta popoldne ob pol 4. uri na travniku Iv. Preserna z Brega, 43 letnega Jožeta Črnologarja, p. d. Biskotarjevega iz Zasipa, ko se je vračal domov od košnje. Nesel je koso na rami. Nekaj korakov spredaj sta sli istočasno domov tudi dve ženski. Kar trešči v Črnologarja, ki obleži mrtev. Ženski sta čutili samo nekoliko smradu po strelji. Rajski zapušča ženo in več otrok, ki ga bodo zelo pogrešali, ker je bil jako priden. Prepeljali so ga v mrtvašnico v Zasip.

Kap je zadela v soboto ob dveh popoldne bivšega posestnika Antona Zupana, p. d. »Kugu« iz Smokuča.

Iz Breznice. Pri nas imamo leto za letom več tujcev. Posebno letos jih imamo zelo veliko, tako da so vsa bolj prikladna stanovanja oddana. Kar se je otvorila bolj prikladna pot na Stol, je veliko več turistov. Sploh pa je tu postalo vse bolj živahno, najbolj važne stvari pa manjka, namreč dobre pitne vode in toplic. Občina se resno trudi, da bi izpeljala po celi občini vodo, ki je res potrebna in da se napravi kopališče, ki bi bilo jako prikladno za letovišcarje. To napravo bi moral vsak pozdravljati z veseljem, da bi ne bilo treba hoditi tujcem kopati se na 1 1/4 ure oddaljeni Bled ali pa v marzlo Save.

Izpod Stola se nam piše: Pred letom dni je na planini pod Belsico stala napisna tabla, kačoč k Valvazorjevi koči z nemškim besedilom: »Valvazorhütte 5 Minuten«. Sedaj pa se je napravila še velika groblja iz betona in z istim besedilom. Ali bi se tukaj ne moglo napraviti to, kar so storili pred dvema letoma na Triglavu, kjer so odstranili nemške napise, ker nimajo po naši zemlji svojevoljno napravljati napisnih desk? Ako bodo imele te vrstice kaj vspeha, bomo poročali, sicer je pa tudi že skrajni čas za to.

Žirovniški rojak, g. Jožef Koselj iz Amerike v Milwaukee je poslal tamburaškemu društvu »Stol« v Žirovnici 11 K. Izrečena mu bodi za to srčna zahvala.

Električno luč in vodovod dobimo — kakor se čuje — prihodnje leto. To bi jako pospeševalo promet tujcev.

Zida se mnogo ter jako lično. Ako pojde tako naprej, bo Zabreznica v nekaj letih postala jako živahno letovišče. Sicer pa ima okolica tudi jako prijazna izprehajališča.

Iz kamniškega okraja.

Premeščenje. Finančni komisar g. Martin Spindler je premeščen iz Kamnika v Novo mesto, finančni koncipist H. Ryschawy od finančnega ravnateljstva v Ljubljani k davčnemu referatu v Kamnik.

Za Mengiš in okolico se ustanovi v kratkem nova Cyril-Metodova podružnica.

Škoda po toči v kamniškem okraju. Torkova nevihta s točo je silno oškodovala velik del kamniškega okraja. Omeniti bi bilo kot središče okolico Lukovice, posebno vasi Prapreče, Gradišče, Znojilo, Kravje brdo, Lukovico, Prvoje i. t. d. Toča je padala gosta in debela kakor orehi. Posledice toče se vidijo povsod. Otava, ki je lepo kazala in bila upanje kmeta, ki je vsled lanske suše nakosil malo sena, je stlačena k tlom in bo ostala redka. Po vrtovih leži sadje (orehi, češplje in hruške) z listjem pomešano v kupih na tleh. Po strehah je toča pobijala opeko in škalco. Na polju je oves popolnoma uničen, koruzna stebila so okleščena, deloma pri tleh zlomljena. Fižol, ki je vsled suhega vremena zelo lepo kazal, je stlačen k tlom. Proso je popolnoma uničeno. Krompir bo tudi zelo trpel in ostal droben. Kar je ajde ozelenelo, se jo komaj še pozna, ali pa ponekod kar nič. Zelenjava: zelje, pesa, solata je tako uničena, da bo težko ali pa nemogoče v naslednjih tednih preživeti prašiče. Ljudje hodijo obupani okoli. Naj bi storilo naglo kamniško okrajno glavarstvo vse potrebno, da se tu pomaga.

Sirovost domžalskega postajenčelnika. Ta teden je kupil na domžalskem kolodvoru za vlak, ki odhaja ob 5. uri 28 min. v

Ljubljano, deček Alojzij Andrejka iz Rov zase in za svojega tovariša dva vozna listka do Tavčar jevega dvora. Vračala sta se z nedeljskega dopusta v Št. Vid, kjer se učita pri gosp. Erjavcu mizarstva. Andrejka, odkritega in inteligentnega obraza, je plačal voznino s krono, nakar je dobil nazaj 40 vin. Ta denar je pozabil pri linici in postajenčelnik ga je poslal po svojem sinku, ki naj ga izroči onemu, ki ga je pozabil. Sinko je prišel v čakalnico vprašat, čegav je denar in Andrejka se je oglasil. Tedaj je postajenčelnik zaprl linico in tekel v čakalnico, kjer je začel neusmiljeno udrihati po dečku Andrejki. Takrat pa se je dvignil grmeči glas ljudstva in ta je od uradnika zahteval pojasnila, zakaj tepe mladoletnega človeka; če je kaj zakrivil, naj ga pridrži in pokliče orožnike, ki jih je v Domžalah dosti; ali tepsti on ne sme nikogar. Nastal je hrupen prepri zaradi dečka, oblitega s solzami sramu in bolečin. Hvala vam, dobre mehke ženske in vam, usmiljeni moški, zakaj vsi ste stali na strani Alojzija Andrejke! Ko je načelnik videl, da ni naletel na ljudi z omejenim podložniškim razumom in srcem, se je potepel v svoj prostor in odprl linico. In spor se je nadaljeval. »Tam je Beschwerdebuch ... napišite ... me bo veljalo kronico ... nič več ... samo eno kronico!« — Ta je dobra! Torej če napišemo v pritožno knjigo, odmerijo za takšen sirov napad samo eno kronico kazni. Naj si obdrži tisto kronico! — Kaj pa bi se zgodilo učitelju, ki bi naložil porednemu otroku v šoli pri zaprtih vratih med štirimi stenami toliko trdih zausnič? Niti vojaški gospodje ne smejo tako pretepativati svojega moštva, visoki domžalski gospod pa sme javno izvrševati stroge kazni! In nič se mu ne bo zgodilo. Andrejka, njegov oče, občinstvo, vse se bo zadovoljilo že s tem, da je stvar prišla v »cajtenge«. Fej!

Umrli je po dolgotrajni bolezni g. Anton Mali, župnik na Blagovici. Pogreb je bil včeraj.

Zopet nesreča v Triglavskem pogorju.

O nesreči smo poizvedeli te-le podrobnosti: V nedeljo sta se napotila dr. Stojc, ki je znan kot izboren turist in nadučitelj Petrovič na Skrlatico. Skrlatica je poznana kot ena najtežje pristopnih gor v Triglavskem pogorju. Pri plezanju sta prišla do strme stene na Suhem plazu, približno 300 m pod vrhom. Petrovič se je izognil stene, dočim je dr. Stojc plezal strmo kvisku. Pri tem plezanju se je dr. Stojc ponesrečil. Ali mu je izpodrsnilo, ali se mu je odtrgala skala, na katero se je oprl, še ni dognano. Dr. Stojc je padel okrog 20 metrov globoko. Pri padcu si je zlomil obe roki in desno nogo. Druga poročila pa pravijo, da si je zlomil tudi obe nogi. Petrovič mu je hitel na pomoč. Ostal je pri njem eno uro. Ko se je prepričal, da mu sam ne more pomagati, se je napotil v dolino. Po 10 urni hoji je prišel popoldne ob 3. uri v Kranjsko goro, kjer je županu dr. Tičarju naznanil nesrečo. Tu so takoj odposlali na Skrlatico rešilno ekspedicijo. Potem sta se odpeljala v Kranjsko goro predsednik »Slov. plan. društva« dr. Fran Tomišek in zdravnik dr. Plečnik, da se udeležita rešilne akcije. Razen teh dveh so še odšli v Kranjsko goro ing. Viktor Skaberne, ponesrečenec sorodnik Stojc in zdravnik dr. Demšar in dr. Bretl.

Dr. Fran Tomišek opisuje obširno akcijo ekspedicije za rešitev dr. Stojca. Znani vodnik Pečar v Kranjski gori je iz pripovedovanja nadučitelja Petroviča posnel, da se nahaja dr. Stojc visoko gori, kakih 200 m pod vrhom Skrlatice. Zato se je napotila ekspedicija na vrh Skrlatice, ker je bil Pečar mnenja, da je rešitev dr. Stojca mogoča edino, če se ga na vrh potegne. Ko je prišla ekspedicija na vrh, so gledali v prepad, kjer naj bi bil dr. Stojc, a niso tam opazili živega bitja. Klicali so in slišali na vsaki klic zamolkel glas, ki je prihajal iz veliko globljega mesta; zato so spustili Pečarja čez gornje najhujše nagnjene stene v globino; preiskal je ves pristopni kraj severnih sten Skrlatice. Vedno je klical in vedno se mu je odzival zamolkel glas od spodaj. Zato se je spustil navzdol do roba prve stene, ki se dviga iz »Velike dnine« in tam notri v sredi stene je zagledal ponesrečenca, dr. Stojca, ležečega ob majhnem snežišču, mahajočega z eno roko in kličočega na pomoč. Do njega stopiti ni bilo mogoče. Zaklical mu je v tolažbo, da pridejo rešilci in se povrnil na vrh Skrlatice. Dr. Stojc je torej živel. A do njega je bilo mogoče priti z vrha Skrlatice le posameznikom, na vrh pa ga od tam ni bilo mogoče spraviti. Edina pomoč je mogla priti od spodaj tako, da pridejo rešilci do »Velike dnine« in do njega ter da ga v nalašč zato pripravljeni leseni škatlji spuste po klinih in vrveh naravnost do snežišča v »Veliki dnini«. Zato se je ekspedicija takoj vrnila po najbližji progi skozi Vrata in Mojstrano v Kranjsko goro in potem šla k »Veliki dnini«. Spuščaneje dr. Stojca v dolino je skrajno težavno in njegovo življenje je v nevarnosti. — Dne 12. t. m. popoldne je prišla ekspedicija do dr. Stojca. Zdravnika sta ga obvezala, nakar so ga spustili v dolino; v Kranjsko goro so ga pripeljali ob 8. uri zvečer, kjer so ga zdravniki, med njimi primarij dr. Slajmer iz Ljubljane nanovo obvezali. Od

tam so ga prepeljali v bolnišnico v Ljubljano. Zlomljeno ima desno roko in levo nogo v stegnu in več reber; ima tudi več ran na glavi in na trebuhu. Je še precej čil in čvrst in je upati, da ozdravi, če se ne pojavi pljučnica.

Umetnost in književnost

Prejeli smo:

Knjižnice «Narodne založbe v Celju». I. zvezek. Strašno maščevanje. Nos. Cena 80 vin., po pošti 90 vin. Naroča se pri «Narodni založbi v Celju». Priporočamo.

V Kranju, dne 14. avgusta 1909.

Politični položaj. Z Dunaja se poroča, da je bila pod predsedstvom dr. Luegerja 14. avgusta konferenca parlamentarne komisije kršč.-socialne zveze, da zavzame stališče napram omogočenju delavnosti državnega zbora. Člani zveze so prisli skoraj polnoštevilno, med drugimi tudi predsednik zbornice, dr. Pattai. V vseh točkah je vladalo popolno soglasje. Sklenilo se je soglasno, udeležiti se konference dne 17. t. m., ki jo je sklical načelnik poljskega kola Glombinski ter podvzeti vse, da postane parlament čim prej zmožen za delo in nastopati vedno v soglasju z ostalim strankami.

Iz Carigrada se poroča: Napetost je še vedno velika. Poročila večine časopisov so bila preveč optimistična. Včeraj je imel ministrski svet seje, na kateri se je posvetoval o odgovoru, ki se izroči jutri grški vladi na njeno moto. Sliši se, da je nova nota sestavljena v malo uljudnem tonu ter očita Grški, da so v Kaneji grški orožniški častniki razobesili grško zastavo in da vodijo ne le na Kreti, temveč tudi v Makedoniji in na otokih preoblečeni grški častniki odpadniško agitacijo.

Turška vlada namerava zgraditi povsem novo moderno mornarico. Vpokojili so že večino starejših višjih mornarskih častnikov, stare bojne ladje, katerih je 72 pa nameravajo prodati. Načrt za celo preobnovo je izdelal angleški admiral Gamble; po tem načrtu bo dobila Turčija v dveh do treh letih moderno in močno vojno mornarico.

Tudi na Portugalskem nekaj zopet vre. V torek je bila burna seja kortesov. Liberalci so namreč sklicali manifestacijsko zborovanje, v katerem so sklenili parlamentu poslati spomenico, v kateri zahtevajo obnovo zakonov proti jezuitom. Udeležniki so se podali v dolgem sprevodu pred parlament. Prodajalnice so bile zaprte v znamenje solidarnosti z demonstracijo. Zbornica pa je sploh odklonila debato o spomenici, nakar je galerija uprizorila veliko demonstracijo, ki je zavzela take dimenzije, da se je morala seja zaključiti. Demonstracije so se nadaljevale tudi na ulici. Aretiranih je okoli 100 oseb.

Novičar.

Mladi Gassner v Tržiču tožil. V 27. številki našega lista, ki je izšla dne 3. julija 1909, smo v dveh dopisih popisali oni, za pravne države neverjetni dogodek, ki se je odigral v nekem hotelu v Tržiču v noči od sobote (26. junija 1909) na nedeljo. V dotičnih dveh dopisih smo navedli, da je mladi Andrej Gassner iz Tržiča v lovil s silo v zaprto sobo, v kateri je prenočeval neki trgovec, grozil z revolverjem v roki temu trgovcu, da ga bode ustrelil in ga sočasno na naravnost nečuten način psoval. Tudi smo v enem teh dveh dopisov povedali, da je mladi Gassner rabil pri ti priliki besede, ki se označujejo kot veleizdaja. Nad vse jasno vsebino teh dveh dopisov je mladi Gassner, v zavesti, da smo pisali le čisto in golo resnico, utaknil mirno v žep, ne da bi se nam upal poslati kak popravek in še manj naperiti proti nam tožbo, katero bi z veseljem sprejeli. V 29. štev. „Gorenjca“ z dne 17. julija 1909 smo pa potem ponovno na ta dva dopisa v 27. štev. objavili, da je gornjo zadevo mladega Gassnerja pograbilo državno pravdnštvo in izrekli upanje, da bo državno pravdnštvo proti mlademu Gassnerju, ki se je tedaj obnašal kot bandit, postopalo z enako strogo postopko kakor proti drugim. Mladi Gassner je pa iz te naše močice neopravičeno iztrgal suho besedo bandit in vložil proti našemu odgovornemu uredniku obtožbo zavoljo razžaljenja časti, češ, da se čuti s to besedo opsovane. To je storil oni Gassner, ki se radi vnebovpijočega dogodka samega, kar še enkrat povdarjamo, ni upal niti vposlati nam popravka in še manj vložiti obtožbo, ker je vedel, da bi sramotno pogorel, ker bi mu dokazali resnico vsega tega, kar smo pisali. O ti obtožbi mladega Gassnerja proti našemu uredniku se je vršila dne 10. avgusta 1909 glavna razprava pred okrajnim sodiščem ljubljanskim. Naš urednik je, stoječ na stališču, da je okrajno sodišče nepristojno, ker spada stvar pred poroto, s protestom odklanjal vsak zagovor pred nepristojnim sodnikom. Okrajno sodišče ljubljansko je pa v inkriminiranih besedah nepričakovano videlo le „psovanje“ in našega urednika obsodilo v denarno globo 30 K. Ker je naš urednik takoj prijavil proti ti razsodbi

vzklic, moralo bo v ti zadevi soditi še deželno sodišče ljubljansko. Tedaj se bomo s to stvarjo tudi obširneje bavili. Mlademu Gassnerju pa že danes povemo, da mu bomo v kratkem postregli še z več maslinami, a resničnimi noticami, katerih predmet bodo tvorila razna „junaštva“ mladega Andreja Gassnerja in mu tako dali priliko, da nas tira pred poroto, ako ne bo imel strahu pred — dokazom resnice, katerega mu že v naprej obečamo.

Dopolnilni mandat za dolenski mesta in trge. Narodno-napredna stranka kandidira v dolenskih mestih na mesto dosedanjega poslanca Iv. Plantana, ki je odložil svoj mandat, odvetnika v Novem mestu dr. Segulo.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda na Jesenicah dne 8. avgusta se je vršila ob precejšnji udeležbi. Došli goste so pozdravili dr. Kogoj, učitelj Josip Sedlak in dr. Janko Pretnar, katerim je odgovoril predsednik Senekovič. Sprevod na zborovalni prostor je bil veličasten. Jesenice v zastavah, z oken je padalo cvetje. Pri skupščini je pozdravil najprej predsednik vse navzoče, na kar je poročal tajnik dr. Zerjav o delovanju družbe, na katero se še povrnemo. Omenjal je med drugim, da bo prihodnje leto praznovala družba svojo 25. letnico. Glede dogodkov na Koroškem se je vnela živahna, da, burna debata, zlasti je naraslo ogorčenje pri govorih Korošcev dr. Arnejca in Smodeja. Na predlog župana Hribarja se je izrekla vodstvu družbe zahvala in jo pozvalo, naj deluje družba tudi v bodoče za brate na Koroškem. Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da je imela družba za upravno leto 1908. dohodkov 136.268 K 69 v, izdatkov 93.483 K 72 v, prebitka je torej 42.784 K 97 v. Stroški za leto 1909. so proračunjeni na 174.160 K, dohodki 130.300 K, primankljaja 43.860 K. Pri volitvah so bili izvoljeni v vodstvo: notar Hudovernik, župnik Vrhovnik in prof. Vajda. V nadzorstvo: prof. dr. Ilesič, odvetnik dr. Müller, odvetnik dr. Ravnikar, Matija Prosekar, Miloš Stibler; v razsodništvo: notar Kogej, svetnik Savnik, odvetnik dr. Tekavčič, dr. Triller in dr. Vinko Hudelist. Mesto brzojavnih pozdravov je došlo skupščini daril v znesku 3316 K. Popoldne ob štirih se je vršila ljudska veselica ob zelo veliki odeležbi.

Učiteljske na Kranjskem in korapelja. «Slovenski Narod» obširno govori o dogodkih, ki se zdaj odigravajo v kranjskem deželnem šolskem svetu pri učiteljskih imenovanjih in kot posledica tega v učiteljskih organizacijah. Ko so klerikalci prišli v deželi na krmilo, so takoj proglasili geslo, da ne dobi, nihče nobene boljše službe kdor ni «krščanski» učitelj, to je, klerikalec in kdor ni zapisan tudi v «Slomskovo zvezo», t. j. kdor se z dušo in telesom ne zapiše reakciji. Svoj sklep klerikalci tudi dosledno izvajajo. Na vsa boljša mesta so dejali klerikalne učitelje-priganjace, ki so kot učitelji niče. Napredne učitelje pa potiskajo na najslabša mesta v hribe, predstavljajo naprednjake, ki so že po 30 in več let službovali v enem in istem kraju, na mnogo slabša mesta i. t. d. Tako si hočejo zaslužiti sčasoma vse učiteljske. Ni čuda, če učitelji pri sramotno slabi plači (po 11 letih službovanja 100 K na mesec!) kar trumoma beže v klerikalno učiteljsko organizacijo. Želodec je prvo na svetu! In kako ljudstvo bodo vzgojili ti ljudje?

Zlet gorenjskih sokolskih društev v Tržič dne 15. t. m. bo za Tržič nekaj nenavadnega. Zbere se vsaj 250 sokolov v kroju, 120 naraščaja in 50 telovadk. Drugega občinstva bo gotovo na stotine in stotine. Kako tudi ne? Prireditel bo mudila v obilici koristnega in veselega. Veselica sama je najskrbneje pripravljena: veselični prostor je najlepši, kar jih je bilo dobiti in je tik pri tržičkem kolodvoru, točilo se bo sloveče vino Alojzija Pavlina iz Podbrezja in češke budjeviško pivo, igrala bo slov. filharmonija. Za ples pa je najeta še posebna godba. Železniška zveza je tudi jako pripravna. Kdor si hoče ogledati Tržič in njegovo okolico, zlasti šentansko in šentkatarsko dolino — Dolžanov most in dom — ta se pripelje že ob 8.50. Vendar je tudi popoldanski vlak 1.25 še dovolj zgoden, ker bo sprevoz po trgu šele ob 2. uri popoldne s telovadišča. Za nazaj je pripravljen poseben vlak, ki bo vozil iz Tržiča ob 9.20 in ima zvezo z vlakom proti Ljubljani in Jesenicam. Slovenci! Slovenke! zgrnite se ta dan v Tržiču. Videli boste da tudi Tržič vstaja in si mane oči. Radujte se tudi vi z gorenjskim sokolstvom na ta dan. Zato pa v Tržič, kdor more. Nazdar!

Jesenice in narodna zavednost. V zadnjih letih se je na Jesenicah marsikaj izpremenilo v narodnem oziru. Vsakemu je znano, da je obstojala na Jesenicah zveza med Nemci in klerikalci, ki je imela namen zatirati narodno-napredni živelj in pripraviti obmejno slovensko postojanko do padca. Ko je bilo po zaslugi klerikalcev prodano, kar se je dalo prodati Nemcem, ko je tovarniška nemška stranka prišla tako daleč, da je danes najmočnejša v občinskem odboru in lahko obstruira volitev župana, se je omenjena zveza razdrla ter se napravil kompromis med slovenskimi strankami. Potem tega kompromisa je bil imenovan občinski gerent, ki pa je danes baje pozabil, da so se za njega podpisali tudi narodno-napredni odborniki. Zveza slovenskih strank se je ob sep-

tembrskih dogodkih mogoče še utrdila, kajti takrat se je v vsakem tudi manj zavednem Slovincu vendarle malo bolj vzbudila narodna zavest. Tudi zunanje lice Jesenic je postalo drugačne: Vsi dvojezični napisi so izginili in se nadomestili s samoslovenskimi. Veselil se je tega napredka vsak zaveden Slovenec, kajti z javnimi napisi se pokaže, da nočemo biti podlaga tujčevi peti. Zveza med slovenskimi strankami pa ni ostajala vedno tako trdna, če smemo reči, da je bila sploh katerikrat bogvekak trdna, ampak izvedelo se je, da klerikalci pač še ne morejo pozabiti svojih prejšnjih zaveznikov. Govorilo se je o neki nemški izjavi, ki jo je podal gerent zaradi lova tovarni. «Slovenec» je svaril pred glavarstvom, ki dá vpogled v akte in pusti, da se take «tajnosti» izvedejo. A vse to in drugo zveze ni razrušilo, zveza med slovenskimi strankami se danes obstoja in to naj bi si zapomnili v prvi vrsti klerikalci! Na vse napade v «Slovenec» jesenjskih novicah, ki so leteli v pretežni večini na «Sokola» se od napredne strani nikdar ni reagiralo. Dvomimo pa, da bi bil dopisnik «Slovenca» molčal, če bi se bilo od narodno-napredne strani napadalo «Čuke»! Torej to je najkrajša zgodovina zadnje dobe na Jesenicah in če bi sedaj dopis končal, bi cenjeni bralci mislili, kako lepo je na Jesenicah! A čujte in strmite! Klerikalni občinski odbornik, g. Tancar, ki ima svojo gostilno v neposredni bližini kolodvora, ima na svoji hiši napis «Uebemachtung». On je bil prvi, ki se hoče prikupiti materi Germaniji! Vemo pa k temu prav prijetno paralelno dogodbico: Na shod v hotel «Union» v Ljubljano so se peljali trije zastopniki jesenjskih klerikalcev: gerent Čebulj, Tancar in Franc Krivec. Slišali smo, da jim je bil na čelu tovarniški Pangrac, kar je pa za nas popolnoma postranska stvar. Glavna reč nam je le to, da je g. Franc Krivec, ki je tudi obč. odbornik takoj drugi dan, ko je prišel od shoda, pustil na svoji gostilni napraviti zopet napis «Uebemachtung». Hudobni jeziki pa so «seveda neutemeljeno» trdili, da so sli omenjeni gosposdje zato v Ljubljano, da se na shodu nauče, kako se tajnim potom delajo kompromisi z Nemci in da je g. Krivec to napačno razumel in tako javno napravil nemški napis.

Umrli je v deželni bolnici dne 9. t. m. v Ljubljani c. kr. šolski svetnik v pokoju, g. Jakob Vodeb. Služboval je od l. 1872 kot profesor na ljubljanskem c. kr. moškem in ženskem učiteljskem do l. 1905 ko je stopil v pokoj. V tem času je bil umrli okrajni šolski nadzornik v novomeškem in krškem okraju in dolgo let član izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole. Po končanih studijah je bil tudi nekaj časa suplent na tedanji realni gimnaziji v Kranju. Bil je natančen in dobrohoten učitelj. Blag mu spomin!

Tridesetletnica tukajšnjega gasilnega društva se je obnesla nepričakovano dobro. Udeležba je bila mnogostevilna. Natančnejše poročilo sledi.

Planinska veselica, katero so priredili prijatelji Prešernove koč minulo nedeljo pri Jegliču na Selu, je imela povoljen uspeh. Kljub temu, da sta bili skoro v neposredni bližini — na Dobravi in Jesenicah — 2 veselici, je prihitelo obilo odličnega občinstva iz raznih krajev lepe Gorenjske. In kako tudi ne! Vreme je bilo ugodno in krasno, kakor še nikoli letos in sonce ni pripekalo tako trdovratno kot zadnje dni. Gore so odložile svoja meglena pokrivala in celo Stol — ki se drži nekam černo, odkar mu je zrahljala človeška roka — nosni vrh — nam je pokazal ta dan prijazno lice. — Med onimi, ki so prihiteli na veselico, omenjamo v prvi vrsti vrlo meščanstvo kranjskega mesta, ki je jasno dokazalo, da ume geslo «viribus unitis». Dame in gosposdje so se udeležili veselice v tolikem številu — bilo jih je nad sto — da so zasedli malodane polovico prostornega Jegličevega vrta. Posebno pohvaliti moramo vrle «Slogaše», ki so se rade volje odzvali vabilu prirediteljev, da sirsavno so sodelovali prejšnji večer v Kranju. Njih nastop je mnogobrojno občinstvo naravnost očaral in čul se je iz ust fine dame kakor priprostega kmetiča samo izraze pohvale. In ne samo, da je «Sloga» nesebično sodelovala, podarila je planin. društvu znatni znesek 30 K, za kar boji požrtvovalnim delavcem na polju prosvete izrečena najtoplejša zahvala. Med udeleženci smo opazili ljube goste iz Ljubljane, Podbrezja, Radovljice, Begunj, Poljč, Bleda, Jesenic, Kranjske gore in celo Gorice, udeležili so se prireditve letovičarji iz Zabreznice in Zirovnice; pozabiti pa tudi ne smemo domačinov, ki so prišli v precejšnjem številu h Kuntu ter s tem spričali, da tudi oni čutijo s planinci. — Ob vrodu na vrt je bila blagajna, katero sta vodila z znano spretnostjo gospoda Ivan Finžar iz Breznice in Fr. Papler iz Deslovič. Požrtvovalne in delavne gospe in gospodične so skrbele, da občinstvo ni trpelo lakote in žeje. Zastavile so vse svoje sile, da primerno okrase veselični prostor. Zlasti velja to o prostoru, kjer so točile dame pivo, vino in kavo. Bil je bučelnjak, katerega so spremenile spretno roke gospe Kalanove in gospodičen Ivanke Jegličeve ter Herme, Mile in Nane Sirnikove v krasen paviljon. Sploh vodi pribito, da gre vsa zasluga za dobro uspele veselico poleg gospe Antonije Kalanove imenovanim gospodičnam! — Skoro vsak je pohitel k pivu — bilo je budjevisko — katero so točile pod vodstvom gospe Olge dr. Pucove gospič Ivanke in Minka Jeglič,

Štefi Meršol in Minka Zalar. Prijatelj in ljubiteljem Bakhovim so postregle z izborno kapljico iz Jegličeve kleti gospa dr. Piklova in gospodična Danica Koblar, Nana Sirkov in Ela Sterle. Z izborno kavo nam je postregla gospa Antonija Kalamova, podpirana v svojem poslu od gospe Alojzije Sirkov in gospe Vide Koblarjeve in Hermine Sirkove. Ako se je začel oglašati želodec in zahtevati svoj tribut, ti je bilo stopiti le nekaj korakov do paviljona, kjer so prodajale razne okusne jestvine gospe Filipina dr. Jančeva in Franja Migličeva in gospi Melita Levčeva in Elza Lukančeva pl. Savenburg. Da so se mogli udeleženci prepricati o bujni Stolovi flori, so se pospele požrtovne gospodične Sirkove z nenavadno vnezo v Stolove pečine ter nabrale krasnih planink, lepo duhtelih murk in živobarvnega pljuvanca. Pa tudi domača dekleta so pokazala, da se goje vrtove, kjer cvete »nageljček, roženkravt in rožmarin«. Oboje vrst šopke ste prodajali z veliko vnezo gospodični Pepca Gromova in Mila Sirkova. Zelo vspešno so razpečavale razglednice gospodične Mimi in Režika Finžgarjeva ter Franica Paplerjeva. Preskrbljeno je bilo tudi razno fino pecivo, katero so nudile dame, ki so točile kavo. — Kako veselje je imela šele mladina pri šotoru, kjer je prodajal g. Duller raznovrstno »kramo«! Kdor pozna imenovanega gospoda, kadar je v svojem elementu, pač ve, da si boljšega prodajalca nismo mogli zbrati. Videti bi pa bili morali malčke, kako so jim svigale oči po »dragocenostih«, katerih so si tolikrat pozeleli v svojih nedolžnih srcih. Opaziti je bilo revčka, ki je krčevito stiskal v roki 12 vin., katere mu je podarila dobra mamica ali skrbna boterica. Dolgo, dolgo je izbiral — vse je bilo predrago! Naposled vendar kupi »zaklad«, s katerim steče k mizi svojcev! — Bogati srečolov — vodila sta ga gosp. Viktor Baloh in Fr. Mežek — je marsikoga razveselil s krasnim dobrotom. Da je pri tem skrbeli Fortuna za smešne epizode ter obdarila gospode z najmodernejšimi damskimi klobuki in različnimi utenzilijami za posamezne potrebe — kdo bi ji zameril? S šaljivo pošto so imeli dosti opraviti Sim. in Viktor Baloh ter Fr. Mežek. — Kdor si je hotel bližje ogledati vrhove oddaljenih gorskih velikanov, temu so dobro služili daljnogledni raznih kalibrov, katere so pripravili gospodje Fr. I. in P. Kunaver, ki so tudi sicer mnogo pomagali okrasiti veselični prostor. — Skratka! Veselo in neprislusno smo se gibali na vrtu! Med sviranjem »Sloge« in krasnim, nedosežnim petjem Kranjcev pod vodstvom gosp. V. Rusa je le prekmalu legel mrak na zemljo. Kar začujemo klic, da gori vrh Malega Stola prav blizu Prešernove kočice mogočen kres, ki je napravil na mnogobrojno občinstvo viden vtis. Ko se prikaže na nebu svetla luna, začno svigati rakete, ki naznanjajo okoličanom, da vlada noč na Kuntovem vrtu rajsko veselje. Mladina pa, ki se ni bila trudna od pohoda na Stol, si je privoščila par veselih uric na prostoru, katerega je strazil z vso vnezo »Čehlov Janez«. Ob luninem svitu in čarobni razsvetljavi raznobarnih lampijončkov je le prezgodaj prišel čas, ko smo se morali ločiti od dragih gostov, osobito Kranjčanov, katerim v slovo smo zažgali blizu proge nekaj raket, ko je drdral vlak mimo prijaznega Sela. Pozno v noč je trajalo veselo vrvenje in vsi smo zapustili veselični prostor s prijetnimi občutki, da je vspeh zadovoljil naše nade!

Leše pri Tržiču. Ako se hoče človek današnji izveličati in doseči nebeško kraljestvo, se mora odtujiti hrupu pregrešnega sveta. In srečen človek, ki ni nikdar videl čez domači hrib, ki ni nikdar hodil po tujih krajih, ki ni nikdar okusil bridkosti velikega sveta. Tak človek živi samo za sveti raj, njemu ni mar, kaj delajo drugod. Neizrečeno mora Bog ljubiti torej vas Leše in prebivalstvo, ko jih je tako zaprl med hribe in odtrgal svetu. Človek misli, da je prišel v ječo, ko ne vidi drugega, kakor sinje nebo nad seboj, pred seboj pa romarsko cerkev na Brezjah. In zato tudi ni čuda, ako le malokdaj zaide tujec v to vas. In ako pride, si mislim, prvo želi, da bi prišel kmalu ven. V nedeljo, 25. julija se je pa zgodilo čudo. Povodom blagoslovljanja nove brizgalne gasilnega društva je prišlo precejšnje število ljudi iz Tržiča in drugod. Vroč solnce je pripekalo in naravna posledica je bila žeja. A glej ga vraga! Vas šteje okoli 60 hiš in samo ena gostilna. No, samo ena ne smem reči, ker ena je pač dovolj, a vsaj ta mora biti za ljudi in ne za živino. Živina je, oziroma mora biti zadovoljna, kamor jo denes, a človek je pa že toliko hudomušen, da mu ne ugaja povsod. A 25. julija so morali ljudje biti zadovoljni s tem, kar so dobili. Namreč segrelo pivo, slabo vino in proketo drago meso. To je pa večina morala zaužiti stoje, ker gostilničar je toliko moder mož, da nima niti dovolj stolov niti miz. Možu se pozna, da nima dosti izobrazbe in pojma, kako se postreže ljudem. Samo ene pa imenito zna: debelo računati. Ne vem, kateri nauki tako zapovedujejo, a o tem sem prepričan, da Kristusovi ne. Ako pri drugih stvari vedno veljajo nauki rimske cerkve, naj pa še ob takih prilikah. To je nesramnost prve vrste, izkoriščati ljudi, ko ve, da drugam iti ne morejo, jesti in piti pa morajo. Moč je pač gledal samo na dobiček, na dobro in točno postrežbo so pa ljudje lahko samo mislili. — Gostilničarka je tudi žena, ki ni nikdar prekovala domačega pragu. Zato tudi čisto krščanske

ravna z ljudmi. Samo en karakterističen primer! Nekeč je tuja oseba zahtevala pečenko, katero je imela gostilničarka pripravljeno, a mesto točne postrežbe je tuja oseba morala občutiti veliko oliko gostilničarke. »Najprej morajo pojesti navadno meso, potem dam šele pečenko. Slabše reči moram najprej prodati« je zarahnela. Tujec se je obrnil in šel. Končam s pripombo, da je dobra in točna postrežba tudi krščansko in z željo, da postanejo Leše malo bolj napredne in — kulturne.

Opazovalec. Iz šolske službe. Začasna učiteljica v Škefji Loki, gospica Ivana Valenčič, je imenovana kot taka za ljudsko šolo na Dobravi pri Kropi.

Grozna toča v ljubljanski okolici. Ljubljansko okolico je obiskala 3. t. m. grozna toča. Padala so ledena zrna do debelosti kokošjega jajca. Setve in poljski pridelki so uničeni, mnoga okna razbita, strehe poškodovane. Najbolj so zadete Domžale, St. Vid in Medvode. Strela je zažgala tudi več poslopij.

Ogenj v Spodnji Šiški. Dne 3. t. m. je med nevihto udarila strela v Kremzarjevo hišo v Spodnji Šiški in zažgala neko prazno posteljo. Od rodbine, ki je bila vsa v sobi, ni bil nihče zadet, le mož se je omamljen zgrudil, a se je kmalu zavedel. Ogenj so pogasili ognjegašci.

Društvena vest. Deželno predsedstvo je odobrilo pravila društva: »Napred o politično in gospodarsko društvo za sodni okraj Kranska gora« s sedežem na Jesenicah.

Strela je ubila dne 10. avgusta Jožefa Črnogorja iz Zasipa, ko je kosil na pašnikih pod Bregom ob Savi v brezniški župniji. Tudi v zvonik na Breznici je udarila strela; škode ni naredila. Toče ni bilo kljub temu, da je nevihta tako hudo razsajala.

Utonil je v Savi pri Mojstrani zganjar Jernej Podrekar, delavec iz Naklega, star 48 let; ko so ga svarili, je rekel, da žganje za celi svet ne pusti, v pondeljek večer pa so mrtvega iz vode potegnili, pol ure daleč pod vasjo.

Zdravstvene vesti z Bleda. V sosedni ribenski fari niso imeli mrliča od 24. marca do 21. julija, torej štiri mesece. Tudi na Bledu ni bilo skoro dva meseca mrliča. Dne 19. maja je umrl Jožef Wester, 28 letni mladenič iz Zagorice iz znane Danejeve hiše, in 24. julija 71 in pol letni Franc Ferjan, stric gospe Sekovaničeve za kapjo; le 7. junija je bil mlad otroški mrlič. Bled in okolica sta zdrava.

Izvanredno mnogo kač, posebno modrasov je letos po Gorenjskem. Ljudje se ne spominjajo, da bi jih kdaj bilo toliko, zato jih pridno pokončujejo. Svetujemo pa, da naj se jih ne pusti tako ležati, ampak zakopije naj se jih v zemljo.

Velika poletna veselica v Postojnski jami. Dne 15. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne se vrši letos prva velika poletna veselica v Postojnski jami. Kako bi se zamoglo verjeti, ako bi se ne zrl v resnici z očmi, da se skriva pod zeleno zemljo nad Postojno, pa kateri hodimo, daljni, čudapolni, bajni svet, kjer se nahajajo krasne dvorane, čigar stene se bliščijo, kakor da so sestavljene od pravih biserov, kjer — pod zemljo — proizvajajo vse plese tisoče in tisoče ljudi, da se tam nahajajo angleški vrti z nevenljivimi cveticami, kakor da so izklesane iz kamna, da šumljajo potoki in šumijo vodopadi, da se razprostirajo hribi in doline, se vzdigujejo spomeniki, obeliski, da se celo nahajajo globoko pod človeškimi nagrobni spomeniki še drugi, pod katerimi morda počivajo mogočni vladarji podzemeljskih duhov, katere so najbrže prekanili človeški vsilježi za njihovo podzemeljsko vladavino. Vse te krasote bodo bliščale letos 15. avgusta v krasni praznični razsvetljavi. Več godb bode sviralo v različnih dvorinah tega bajnega sveta; jamska restavracija in kavarna bodeta skrbeli za telesni blagor slavnostnih gostov. Vstopnina v jamo se je za ta dan znižala na 2 K. veselica se vrši pri vsakem vremenu. Nihče naj torej ne zamudi te ugodne prilike, da si ogleda največji svetovni naravni čudež, zakaj vsakdo bode zrl v jami naravne krasote, kakršne se nikdar drugje ne nahajajo.

Drugi sestanek slovenskih svobodomislecev se vrši dne 5. septembra t. l. v Ljubljani s sledečim vsporedom: I. Ing. C. Jekovec: Morala Svobodne Misli. II. IUC Lotrič: Razmerje Svobodne Misli k političnim strankam; organizacija slov. sekcije. III. Phil. C. Ivan Lah: Svobodna šola. IV. IUC Kisovec: Jugoslovanski krematorij. V. Slučajnosti. — Somišljeniki, zlasti cenj. zaupniki naj se tega zborovanja gotovo udeležijo.

Zblaznel je v sredo vpkokojeni uradnik »Kranjske šparkske v Ljubljani« Al. Dzimsky, znan kot eden največjih nemških hujskačev, ki je pisal najpodlejšje nesramnosti o Slovencih v razne nemške liste. Oddali so ga v blaznico na Studencu.

Z Dunaja. Podpornemu društvu za slov. visokošolce na Dunaju je izročil g. državni poslanec Dr. Ig. Žitnik po g. Dr. Valent. Rožiču od svojčas med državnimi poslanci nabranega ali tem za stradaljoče visokošolce poslanega denarja društvu določeni del v znesku K 1079.51. Dalje so darovali: sl. Mestna blagajna v Ljubljani 200 K, slov. Kmetška posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani 100 K, potem gg. N. N. v Ljubljani s prošnjo »Daj nam danes naš vsakdanji kruh« 100 K, Rt.

Rev. John Stariha, ameriški škof v Ljubljani, 20 K, Fran Burger, not. kandidat v Ribnici 15 K, Dr. Ivan Milavec na Dunaju 10 K, Ivan Šepić v Kozjaku 10 K, dr. Milan Škerlj, c. k. min. podtajnik na Dunaju 8 K, dr. Fr. Žitak, c. k. min. koncipist na Dunaju 6 K; po 5 K: Dr. Karl Großmann odvetnik Ljutomer, Luka Lavtar, c. k. prof., Maribor, Al. Huth, c. k. fin. koncip., Radovljica, Fr. Martelanc, c. k. okr. živnozdravnik, Tolmin, Alojz Zajec, vinotrtar, Sp. Šiška in dr. Jak. Zmavc, c. k. prof., Ljubljana; po 4 K, c. k. prof. Kuno Hočevar, Kočevje; po 3 K; sodnik dr. Anton Furlan na Brdu. — Prepotrebne darove sprejema blagajnik Ivan Luzar, nadrevident j. z. v pok. Dunaj, III/3 Reissnerstrasse 27.

Zakon za mladino. Anglija je prva praktična država, ki skrbi za otroke, za mladino. — Prva točka tega zakona prepoveduje vsem dečkom, ki še niso dopolnili 16. leta, kajenje. Druga točka prepoveduje otrokom izpod 14 let bivanje v prostorih kake gostilne. Dotični, kateri bi kakšnega otroka poslal v pivnico, kjer se točijo pijače, bi bil kaznovan. Veliko gostilničarjev je prosilo vsled tega, da bi smeli podaljšati svoje pivnice in dograditi čakalnice za otroke; oblastniki so te prošnje večinoma zavrnile. Stariši, ki imajo pri sebi otroke izpod 14 let, ne smejo pohajati gostilne. Tudi v takih prostorih, kjer vidno gori ogenj, ne smejo prebivati otroci sami. — Otrokom je zabranjeno beračiti in prosjačiti po hišah in javnih prostorih.

Narodne prireditve
jutri v nedeljo, dne 14. avgusta 1909:
V Tržiču: II. Zlet gorenjskih sokolskih društev.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

Popolnoma varno in najboljše naložite svoj denar v

Kmečki posojilnici
v Ljubljani

(nasproti Figovca :: v lastni hiši :: Dunajska cesta.)
Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

II V kmečki posojilnici je naloženo
:: že nad 15 milijonov kron. :: II

Rezervni zaklad čez 800.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.
Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je 40 vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26—21

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Iščejo se
potniki.

Večje milijonsko podjetje išče izurjene zastopnike, ki imajo dobre odjemalce v zasebnih krogih. Zanesljivi in pridni ljudje, ki streme za tem, da zaslužijo mesečno par sto kron, naj pošljejo ponudbe s podatki sedanje delavnosti pod »Bedentender Verdienst 77981« anončni ekspediciji M. Dukes Nachf., Wien I./L. 201 3—1

Gostilna
pri Triglavu
se odda
s 1. oktobrom 1909
v najem.

Ponudbe na »Valjični mlin«
v Kranju.

Zahvala.

Prostovoljno gasilno društvo v Kranju izreka tem potom svojo najtoplejšo zahvalo vsem onim, ki se pripomogli, da je društvena tridesetletnica dne 8. t. m. tako krasno uspela. Zlasti se zahvaljuje vsem darovateljem krasnih dobikov za srečolov, posebno onim, ki so gmotno prispevali. Osobito se zahvaljuje častitim damam, ki se stregle v šotorih pri ljudski veselici v „Zvezdi“ za njih požrtvovalno in neumorno delovanje. Konečno se zahvaljuje slavnemu mestnemu zastopu, zlasti županu, ces. svetniku gosp. Karolu Šavniku, za pozdrav pred mestno hišo, slavnemu meščanstvu, ki je z razobešenjem zastav počastilo goste, zastopnikom „Zveze prostovoljnih gasilnih društev Kranjske“, slavnim društvom, katera so se udeležila slavnosti in slavnemu občinstvu, katero je posetilo v tako lepem številu ljudsko veselico. Vsem še enkrat najtoplejša zahvala.

202 — 1

Prostovoljno gasilno društvo v Kranju dne 14. avgusta 1909.

Janko Sajovic
načelnik.

Jurij Depoli
tajnik.

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sredstvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri meša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 26 12—14

Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

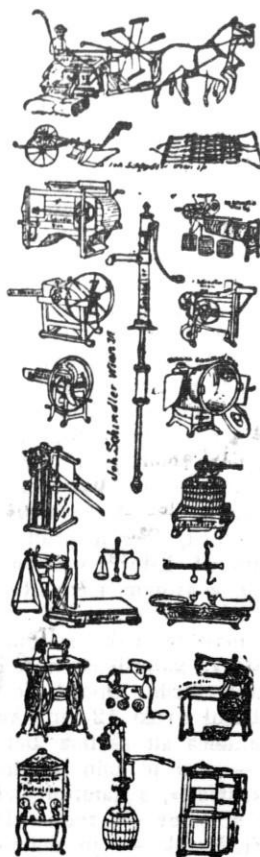
Izdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

77 52—16
Dobi se
v
lekarni
Šatnik

Ivan Schindler, Dunaj

III. 1. pošilja že veliko let dobro znane stroje vsake vrste za poljedelske in obrtne potrebe, kot:



mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice za trse, poljska orodja, mlatilnice, vitle, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamo-reznice, stroje za rezanje repe, stiskalnice za seno, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake, sesalke za gnojnice, železne cevi, vodovode i. t. d.

Od sedaj vsakomur po zopet zdatno znižanih cenah: ravnotako vse priprave za kletarstvo, sesalke za vino, medene pipe, gumijeve ploče, konopljene in gumijeve cevi, priprave za točenje piva, skrinje za led, priprave za izdelovanje sodavode in penetih se vin' stroje za sladolede, mline za kavo, dišavo i. t. d., stroje za delanje klobas, tehtnice na drog, namizne tehtnice, stebarske tehtnice, decimalne tehtnice, tehtnice za živino, železno pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestavov, stroje in orodja za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, vse pod dolgoletnim jamstvom po najugodnejših plačilnih pogojih, tudi na obroke. Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko. Dopolnjuje se tudi v slovenskem jeziku. Prekupcem in agentom posebne prednosti!

Piše naj se naravnost:

94 20—14

Ivan Schindler, Dunaj III./1. Erdbergstrasse 12.

Večkrat premirano!

Glinaste peči

138 52-12

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Naznanilo preselitve trgovine.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da se nahaja moja

trgovina s čevlji, usnjem in čevljarskimi potrebščinami

z duem 8. avgusta 1909 v g. dr. V. Štemplharjevi hiši št. 186/87 v Kranju na glavnem trgu nasproti manufakturne trgovine Franc Krener.

Ker se bodem potrudil cenjenim odjemalcem pri nakupu enakega blaga kakor v prejšnjem v hiši št. 192 nasproti velikega vodnjaka tako tudi v sedanjem prostoru v vsakem oziru točno in solidno postreči, priporočam se torej za nadaljno blagohotno naklonjenost ter beležim

190 3—3

Janko Pollak.

Mestna hranilnica v Kranju

Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje)
nad **212.500 kron.**

Koncem leta 1908: Stanje hranilnih vlog 4,622.000 kron, posojil na zemljišča 2,890.000 kron ter posojil občinam 413.600 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

obrestuje hranilne vloge po

42 26—16

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Od c. kr. namestništva oblastveno
dovoljeni urad za revizijo in reklama-
cijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna
za poizvedbo tarifov

L. Jandl Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh to-
vornih listin proti 30% deležu najdenih
diferenc.

Doposljite nam torej takoj franko
vaše tovarne listine letošnjega leta in v
treh dneh dobite poročilo o rezultatu
revizije. 14 52—41

Kdor se pritožuje, da nima zabave, ta naj kupi pri meni gramofon

pa bo imel lepo petje, smešne govore in tudi po-
skočnice. Pri meni se dobe gramofoni vsake
vrste in tudi plošče na izbiro.

Harmonike stare in nove, vse cenejše
:: kakor povsod drugod. ::
Se priporočam 191 3—3

Pavel Bizjak -- Kranj števil. 102.

Na debelo in drobno!

Anton Adamič
KRANJ :: Glavni trg
največja zaloga galanterijskega, norimber-
škega, modnega in drobnega blaga ter igrač
priporočam

svojo bogato zalogo vsakovrstnih damskih
pasov, modercev, rokavic, nogavic, letnih
čevljev, kopalnih čepic i. t. d., pasov za
gospode, srajc, ovratnikov, zapestnic
kravat i. t. d.

Velika zaloga slamnikov, klo-
bukov in čepic za gospode in
dečke. 127 19—6

Nahrbtnikov, palic, nogavic, svetilk i. t. d. za turiste!

Tovarniška zaloga otročjih vozičkov,
potovalnih kečev (za Ameriko i. t. d.),
košaric, najboljših tržnih tašk i. t. d.

Velika izbira vsakovrstnega blaga za
kramarje v božja pota!

Vse priprave za ribolovstvo!
Postrežba točna in solidna!

Na debelo in drobno!

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

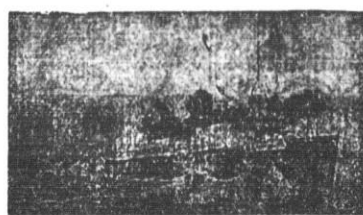
Brata Eberl

črkošlikarja, lakirarja, stavbena
in pohištvena pleskarja

Ljubljana, Miklošičeve ulice 6,
nasproti hot. 'Union'

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.
52—50

Loterijska srečka dne 6. avgusta t. l.
Gradec 85 37 38 66 76



V Newyork
Canado
Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!! 12 52—50

Samo 6 dni

vozijo francoski brzoparniki La Provence, La
Savoie, La Lorraine in La Touraine iz
Havre v Newyork. — Najkrajša črta. —

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila
daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

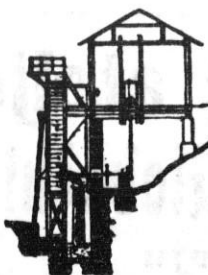
Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne 'pri Figovcu'.

Steckenpferd lilijino mlečno milo

Najmlejšje milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::
Dobiva se povsod.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-19
89



tovarna za stroje, železo in
kovinolivarna priporoča kot
posebnost žage in vse
stroje za obdelovanje lesa.
Francis-turbine osobito za
žagine naprave zvezane ne-
posredno z vrtilom. Motorje
za bencin in surovo olje,
najcenejša gonilna sila.

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporoča cenjenemu občinstvu

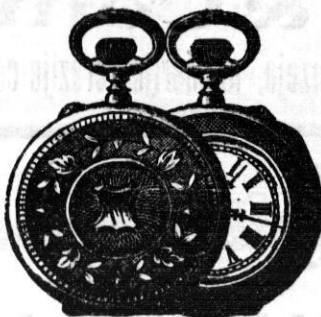
svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst
oblek za gospode, uradniških uniform,
salonskih, turistovskih in loyskih oblek
ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoškega
in brnskega suknja. — Naročila se izvršujejo
po najnovejšem kroju točno in ceno ter se
sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih suknj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela na-
tančno po meri in izbranem kroju ter po želji na-
ročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine,
obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke,
naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen
naročnik. 86 52—23

5 52—51



Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovr nih ur, zlatnine in srebrnine ter
optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene.
Priznana izberno blago.

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126—3

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga po-
hištva vsake vrste
v vseh cenah. Ogle-
dala, slike v vseh
velikostih.

Popolna oprava za
vile. Specijaliteta:
Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa,
otročke postelje in
vozički po vsaki
ceni.

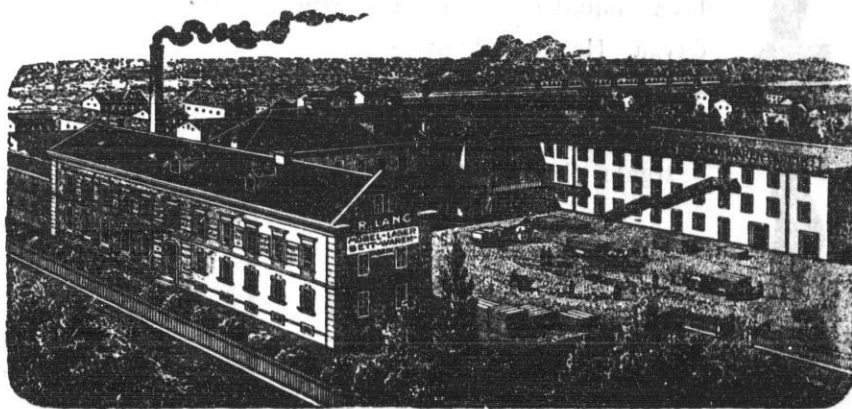
Modrool iz žlona-
tega omrežja, afri-
čanske trave ali
žimo, prve vrste
vedno v zalogi.

Za spalno sobo od
180 gld. naprej.
Divan z okraski.

Oprava za jedilno
sobo, salone, pred-
sobo, cele garniture.

Za sobo; postelja,
nočna omarica, o-
mivalna miza, obe-
šalnik, miza, sten-
sko ogledalo.

Specijaliteta v ne-
vestnih balah. Va-
lik prostori, pri-
tilno in v i. nad-
stropju.
Čudovito poceni za
hotela, vile in za
letovišča 52 gld.



POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22.

80 43—24

**Zobozdravniški
obotehniški :: atelje
dr. Edvard Globočnik**

v Kranju

1 52—49

Je od 16. septembra 1908 slav. občinstvu
na razpolago

**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik
LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Zično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande
stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Špecialiteta:

76 52-24

valjični zastori (Rollbalken).

**Priložnostni nakup za gospodinjke in
neveste!**

600 ducatov zarobljenih rjuh brez šiva.

150 cm širokih, 225 cm dolgih, zajamčeno platnenih, se od-
dajo radi nadprodukcije v jako dobri kakovosti po K 2-50
komad, v la kakovosti po K 2-80 komad. Najmanj se odda
6 komadov. Dalje ponudim:

4000 metrov platnenih ostankov

rabljivih za najfinjšo telesno in posteljno perilo. Dolžina
ostankov 10 do 20 metrov po 50 vin. za meter. Najmanj se
odda 25 metrov.

Najfinejše čistoplatnene Damast-brisalke

50/100 55/110 58/125 cm

K 6-50 10— 13— za tucat

Čisto platnene brisalke za posode

od K 4— do K 6— za tucat. Razpošilja se v solidni ka-
kovosti privatnikom proti povzetju in vzame proti povratni
denarja kar ne ugaja nazaj. 152 2—2

**Tkalnica za platno, H. Willig, Hronov ob
Metavi, Češko.**

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-30

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.



Zobotehnik

Oton Seydl

je odpotoval do

do 31. avgusta.

Slovencl, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA

Zaloga vsakovrstnega

- **lesenega, železnega** •
- in poblazinjenega pohištva**

Puc & Comp.

v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

POSOJILNICA V RADOVLICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

**Rezervna zaklada
iznosa:**

K 92.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knjižice
se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se pre-
trgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez
amortizacije po 5 1/2 %, ali
z 1 % amortizacijo, na me-
nice pa po 6 % :: Eskomp-
tirajo se tudi trgovske
menice.

**Denarni promet
v letu 1908:**

K 5,000.000

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amorti-
zacijskega dolga.

Urduje se v centrali in
v podružnici

vsak dan
od 8. do 12. ure dop.

in
od 2. do 6. ure pop.
izvzemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.

